

Wapinaa vallankumouksen keskellä

Loppusyksystä 1999 tiedotusvälineet alkoivat toistaa kolmikirjaimista sanaa WAP. Se on lyhenne sanoista Wireless Application Protocol eli langaton tiedonsiirtojärjestelmä. WAP:n myötä kännyköiden uskotaan muuttuvan kannettavista puhelimista kannettaviksi monitoimivälineiksi, jolloin ihmiset voivat asioida Internetissä, puhua puhelimella tai harjoittaa sähköistä kaupan-
käyntiä aivan missä tahansa, ajasta ja paikasta riippumatta.

WAP täytti hetkessä median. WAP-huuman nousemista edesauttoivat teknologiayhtiöiden, etunenässä Nokian ja Soneran, pörssikurssien huima nousu marraskuussa 1999. Pörssikurssien nousu näytti tavallaan todistavan, etteivät puheet WAP:ista olleet turhaa hössötystä. Tästä näkökulmasta ilmiötä eivät tarkastelleet vain kännykän ostajat ja sijoittajat vaan myös media, joka arvioi telealan kehitystä huomattavan pörssikeskeisesti.

Onko tässä sitten jotakin vikaa? On ja ei ole. Pörssikursseihin tiivistyy tietenkin paljon tulevaisuuden odotuksia, joten ne kertovat mihin suuntaan markkinat uskovat maailman – myös telealan – kehittyvän. Mutta pörssikurssihin kiteytyvä tieto ole missään nimessä koko totuus. Etenkin telealan kohdalla markkinat ovat villiintyneitä ja kasvuodotukset niin valtavia, että markkinatieto on hyvin epäluotettavaa, vääristäväää ja spekulatiivista. Telesijoitukseen on virrannut niin paljon rahaa, että tele- ja informaatioteknologia-alalla lähes yhtiön kun yhtiön osakekurssi on noussut pilviin. Media on siis antautunut sinisilmäisesti pörssihuuman vietäväksi eikä ole viitsinyt paneutua riittävän hyvin telekommunikaatio- ja informaatiovallankumouksen olemukseen.

Median pörssihuumaan olisin valmis tarjoamaan varsin yksinkertaista selitystä: halua istua voittajan puolella. Kun teleteknologia-yhtiöt elävät valtaisassa noususuhdanteessa ja osakekurssit kipuavat kohti korkeuksia, niiden voittoaikku herättää valtavaa kiinnostusta. Teleyhtiöiden avulla miljonääreiksi, jopa miljardööreiksi rikastuneista saa väännettyä henkeäsalpaavia juttuja, jotka kiinnostavat myös mattimeikäisiä. Mutta samalla ollaan itseään ruokkivassa kiertessä. Mitä enemmän telekommunikaatioyhtiöiden pörssikurssit nousevat, sitä häikäisevämpiä juttuja niistä kirjoitetaan ja sitä enemmän sijoittajat innostuvat osakkeista ja sitä tärkeämmältä kuluttajistakin tuntuu pysyä telekehityksen kelkassa.

Ei median teleinnostus tietenkään aivan turhasta pulppua. Monet asian-
tuntijat vertaavat nykyistä telekommunikaation kehitysvaihetta 1800-luvulla
koettuun ensimmäiseen teolliseen vallankumoukseen, joka synnytti rautatiet,
liukuhihnatuotannon ja sähköisti läntiset yhteiskunnat. Televallankumous uu-
distaa ehkä yhtä rajusti tuotantoa, liikennettä, yhteydenpitoa ja yhteiskunnan
perustoimintoja. Tästä näkökulmasta journalismi on valtavan haasteen edessä.
Murrosvaiheet ovat aina tuottaneet sille suuria vaikeuksia. Journalismi on tä-

TEKSTI PERKA ANTONIA
KUVAT PETRI KIVIMÄKINEN

**Sonera listautui pörssein viime
hetkellä. Hanke olisi voinut
myöhästyä kohtalokkaasti ilman
liikenneministeri Matti Auraa.
Nyt Sonera on Aulis Salinin
johtolalla kasvavassa globaaliksi
peluriksi.**

Suomenin ja Suomen senaatin asetta-
mien hankejohtaja Aulis Salin ei ole
vain suomalainen Sonera, vaan
kattavaan kansainväliseen palvelu-
tehtävään kuuluva Sonera on yksi
Suomen suurimmista yrityksistä.
Nyt Salin on aikoo tehdä Sonera-
liikkeen väkivaltaisesti työntekijöiden
sitten Salin on aikoo tehdä Sonera-
liikkeen väkivaltaisesti työntekijöiden
sitten Salin on aikoo tehdä Sonera-
liikkeen väkivaltaisesti työntekijöiden

Maailman pörssein väkivaltaisesti työntekijöiden
sitten Salin on aikoo tehdä Sonera-
liikkeen väkivaltaisesti työntekijöiden
sitten Salin on aikoo tehdä Sonera-
liikkeen väkivaltaisesti työntekijöiden

Suomenin ja Suomen senaatin asetta-
mien hankejohtaja Aulis Salin ei ole
vain suomalainen Sonera, vaan
kattavaan kansainväliseen palvelu-
tehtävään kuuluva Sonera on yksi
Suomen suurimmista yrityksistä.
Nyt Salin on aikoo tehdä Sonera-
liikkeen väkivaltaisesti työntekijöiden
sitten Salin on aikoo tehdä Sonera-
liikkeen väkivaltaisesti työntekijöiden

**Yhteistieto
hetki**

Suomenin ja Suomen senaatin asetta-
mien hankejohtaja Aulis Salin ei ole
vain suomalainen Sonera, vaan
kattavaan kansainväliseen palvelu-
tehtävään kuuluva Sonera on yksi
Suomen suurimmista yrityksistä.

SUOMEN KUVALEHTI 12

SUOMEN KUVALEHTI 12.11.1999

hän päivään sidottua ja sen on vaikea kohota päällehyökkyvien tapahtumien
yläpuolelle tai erotella merkittävää vähemmän merkittävästä. Ongelmana ei
ole tiedon puute, kuten joskus aiemmin. Tietoa on ennemminkin liikaa, eikä
juuri kukaan viitsi tai pysty arvioimaan mikä on oleellista. Kun Suomi on li-
säksi aina ollut yhden totuuden yhteiskunta, teleyhtiöiden tarinat WAP-tek-
nologiasta, sähköisestä kaupankäynnistä, digitaalisesta tiedonvälityksestä ja
muista uusista ihmeellisyyksistä sekä osakekurssien noususta iskevät mediassa
läpi kuin häkä.

Median näkökulmaa kuvaavat Jorma Ollilan, Aulis Salinin ja muiden tele-
kommunikaatioyritysten johtajien haastattelut, joissa keskitytään yleensä vain
heidän yhtiöihinsä, ei juurikaan kokonaisuuteen. Telejohtajat puhuvat haas-
tatteluissa "globalisoituvasta liiketoiminnasta", "uudenlaisista markkinoista",
"kilpailun laaja-alaisuudesta" ja muista liiketaloudellisissa oppikirjoissa käsi-

teltävistä hienouksista. Käsitteet ja puheet ovat latteita ja historiattomia, jos televallankumouksen mittatikuksi otetaan ensimmäinen teollinen vallankumous. Esimerkiksi Soneran toimitusjohtaja Aulis Salin kuvasi nykyistä kehitystrendiä seuraavasti: "Tässä on kyse merkittävästä yhteiskuntaan vaikuttavasta, asioita muuttavasta ilmiöstä. Se synnyttää uutta liiketoimintaa ja tuo lisää työpaikkoja." (Suomen Kuvalehti 12.11.1999) Kiinnostavaa kommentissa ei ole niinkään sen sisältö, vaan mitä se kertoo esittäjästään. Ilmeisesti myöskään telealan päättäjillä ei ole kovin punnittua näkemystä nykymurroksen mitaluokasta, saati suuntaviivoista. Salinmaisista kommentteista pitäisikin ainakin journalismin puolella edetä monta askelta eteenpäin ja yrittää vastata hankaliin, mutta kuitenkin perimmäisiin kysymyksiin: Miten merkittävästi televallankumous muokkaa yhteiskuntaa? Millaista uutta liiketoimintaa se synnyttää ja miten paljon se luo uusia työpaikkoja? Miten paljon vanhaa se tuhoaa tietään? Onko teleala todella uusi satumaisia voittoja tarjoava kultamaa?

Kysymykset ovat hankalia, mutta ainakin ne kannattaisi pitää kaiken aikaa mielessä. Ei televallankumous mikään ikiliikkuja ole. Jossain vaiheessa kehitys tasaantuu tai saa uuden suunnan ja jonkinlainen luova tuho voi järjestyttää informaatioteknologia-alaakin. Silloin uhreiksi joutuu suuri tukku tele- ja teknologiayhtiöitä ja vielä suurempi joukko piensijoittajia, jotka ovat pitkälti tiedotusvälineistä saamansa tiedon varassa.

Median häkeltyminen voi johtua myös siitä, että osa etenkin kriittisistä kirjoittajista ja ajattelijoista on tottunut suhtautumaan kriittisesti koko markkinatalousjärjestelmään. He käyvät edelleen jo taakse jäänyttä sotaa, vanhoin ase-in ja asentein. Varmaa on, ettei juoksuhaudasta näy kovin pitkälle etumaastoon.

Jos kriittisyys rajautuu järjestelmäkriittisyydeksi, esimerkiksi globalisaation kauhistelemiseen, telekommunikaatiovallankumous jää helposti toisen luokan ilmiöksi, vaikka se olisi tosiasiaa yksi globalisaatiota voimakkaimmin edistävä voimista. Näin telekommunikaatioon ja uuteen teknologiaan liittyvä kehitys rajoittuu helposti osakekurssien seuraamiseksi ja yritysjohtajien puheiden referoinniksi. Siis kovin tavanomaiseksi talousjournalismiksi. Se riittää ehkä monien vanhojen talouselämän lohkojen uutisoinnissa ja raportoinnissa, ei kuitenkaan telealan.

Jarkko Vesikansa

VTM, toimittaja, Suomen Kuvalehti